

FLEVOMONITOR 2009
Kwetsbare Groepen en Huiselijk Geweld

Annemieke Benschop & Dirk J. Korf
m.m.v. Edward van Daalen en Marijn Everartz

Dit onderzoek is uitgevoerd door het Bonger Instituut voor Criminologie van de Universiteit van Amsterdam, in opdracht van de Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling van de Gemeente Almere, namens alle gemeenten in de provincie Flevoland.

Universiteit van Amsterdam
Bonger Instituut voor Criminologie
Postbus 1030
1000 BA Amsterdam
www.bonger.nl
Tel : 020 525 3918
E-mail : bonger-fdr@uva.nl

Gemeente Almere
Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling
Postbus 200
1300 AE Almere
www.almere.nl
Tel : 036 527 7000
E-mail : dmosecretariaat@almere.nl

Uitgave: Rozenberg Publishers (www.rozenbergps.com)

Benschop A, Korf DJ (2010) *Flevomonitor 2009. Kwetsbare Groepen en Huiselijk Geweld*. Amsterdam: Rozenberg Publishers.

ISBN 978 90 3610 204 9

Trefwoorden: Flevoland, verslaving, dak- en thuisloosheid, huiselijk geweld.

© 2010, de auteurs.

1 SAMENVATTING

De Flevomonitor focust op de thema's verslaving, dak- en thuisloosheid en huiselijk geweld in de provincie Flevoland. Sinds 2005 wordt jaarlijks cijfermateriaal verzameld en geanalyseerd van instanties die zich bezighouden met deze thematiek. In deze vijfde jaargang is extra aandacht besteed aan zwerfjongeren.

Kerncijfers 2009

Dit rapport is gebaseerd op gegevens van 18 instanties, waaronder verslavingszorg, maatschappelijke opvang, geestelijke gezondheidszorg, maatschappelijk werk en politie/justitie. Deze instanties hanteren natuurlijk niet allemaal hetzelfde registratiesysteem en ook het soort gegevens dat wordt vastgelegd loopt uiteen. Om binnen de geleverde databestanden verslaafden, dak- en thuislozen en slachtoffers van huiselijk geweld te kunnen identificeren moeten deze personen om te beginnen contact hebben gehad met een deelnemende instantie. Vervolgens moet de problematiek bij die instantie worden opgemerkt, vastgelegd zijn in het registratiesysteem en daar ook weer uit geselecteerd zijn.

De cijfers in de Flevomonitor gaan dan ook uitsluitend over **geregistreerde** verslaafden, dak- en thuislozen en slachtoffers van huiselijk geweld. De registratiegegevens zijn geanonimiseerd, maar wel zodanig versleuteld dat koppeling op individueel niveau mogelijk is. Daardoor is het mogelijk te corrigeren voor dubbeltellingen: personen die meermaals bij eenzelfde instantie en/of bij meerdere instanties voorkomen.

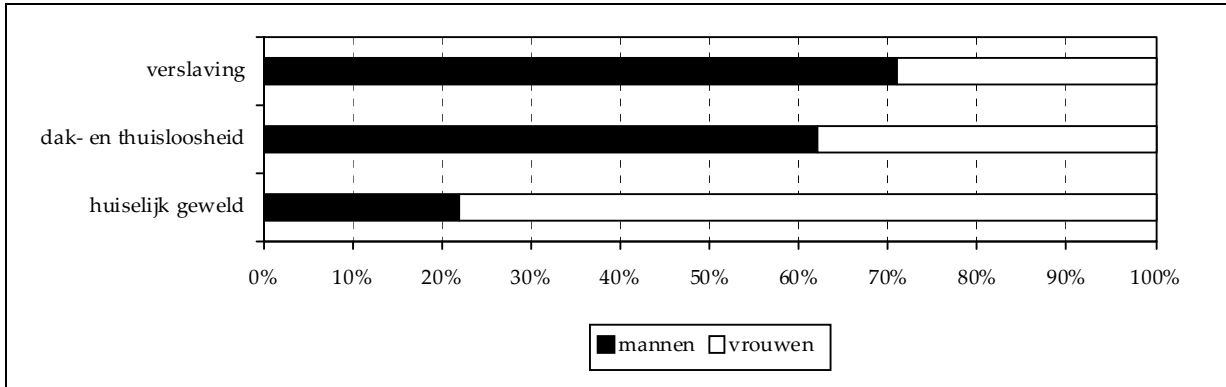
In totaal bevatten de registraties van de deelnemende instanties gegevens van **6 583 unieke personen** die binnen de thema's van de Flevomonitor vallen. De meeste personen vallen binnen één thema, maar in 518 gevallen scoort iemand op twee of drie thema's. De overlap tussen de thema's bedraagt daarmee 8% op jaarbasis.

2 630	unieke geregistreerde verslaafden
2 496	unieke geregistreerde dak- en thuislozen (incl. zwerfjongeren)
+ 2 001	unieke geregistreerde slachtoffers van huiselijk geweld
<hr/>	
7 127	totaal
- 518	overlap
<hr/>	
6 583	totaal unieke personen binnen thema's

Geslacht, leeftijd, etniciteit

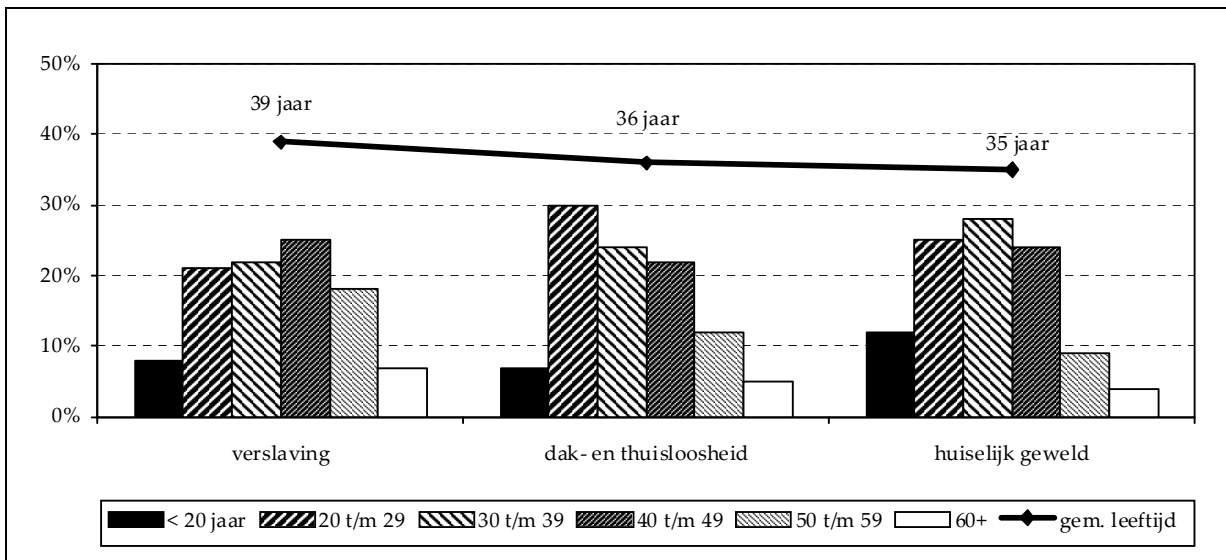
De verslaafden zijn in meerderheid **mannen** (71%), net als de dak- en thuislozen (62%). De slachtoffers van huiselijk geweld zijn daarentegen voornamelijk, maar zeker niet uitsluitend, vrouwen (78%).

Figuur 1.1 Geslacht

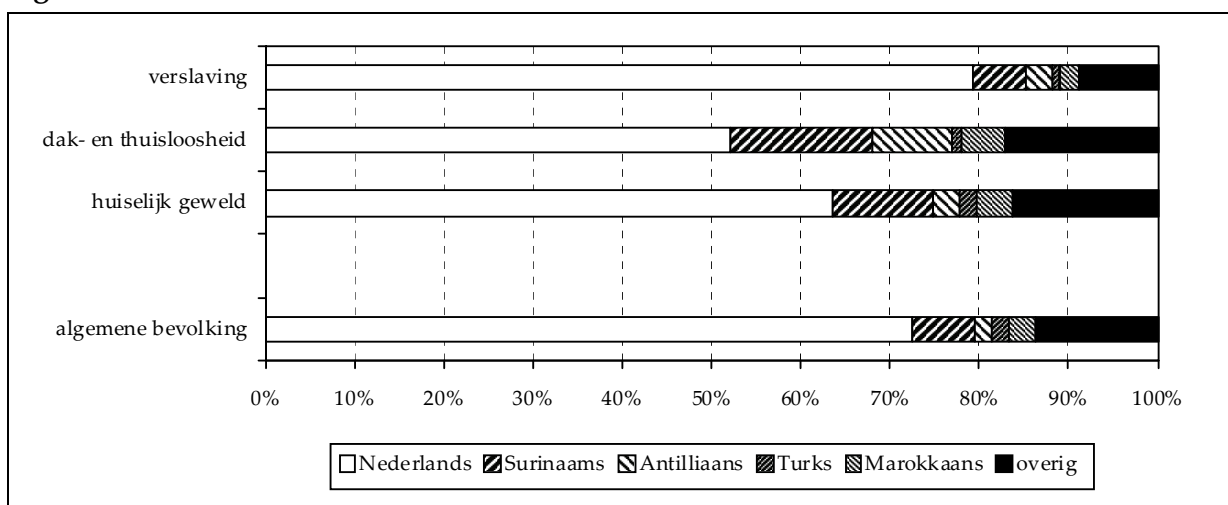
De gemiddelde **leeftijd** is het hoogst bij verslaafden (39 jaar), gevolgd door dak- en thuislozen (36 jaar) en slachtoffers van huiselijk geweld (35 jaar). Verhoudingsgewijs zijn verslaafden vaker vijftigplussers, dak- en thuislozen vaker twintigers en slachtoffers van huiselijk geweld vaker dertigers of jongeren beneden de 20 jaar.

Figuur 1.2 Leeftijd

De verschillende instanties bepalen en registreren **etniciteit** op uiteenlopende manieren: op basis van het geboorteland van de persoon zelf, diens vader en/of moeder, nationaliteit of subjectieve etniciteit. Zo goed als mogelijk onderscheiden we autochtone Nederlanders, Surinamers, Antillianen, Turken, Marokkanen en overige allochtonen. Net als in de algemene bevolking van Flevoland, vormen autochtone Nederlanders binnen alle drie de thema's de grootste groep. Bij de verslaafden is hun aandeel het grootst (80%); bij de dak- en thuislozen het kleinst (52%). Vooral Surinamers zijn oververtegenwoordigd bij zowel dak- en thuislozen als slachtoffers van huiselijk geweld. Onder dak- en thuislozen komen ook relatief veel Antillianen voor.

Figuur 1.3 Etniciteit

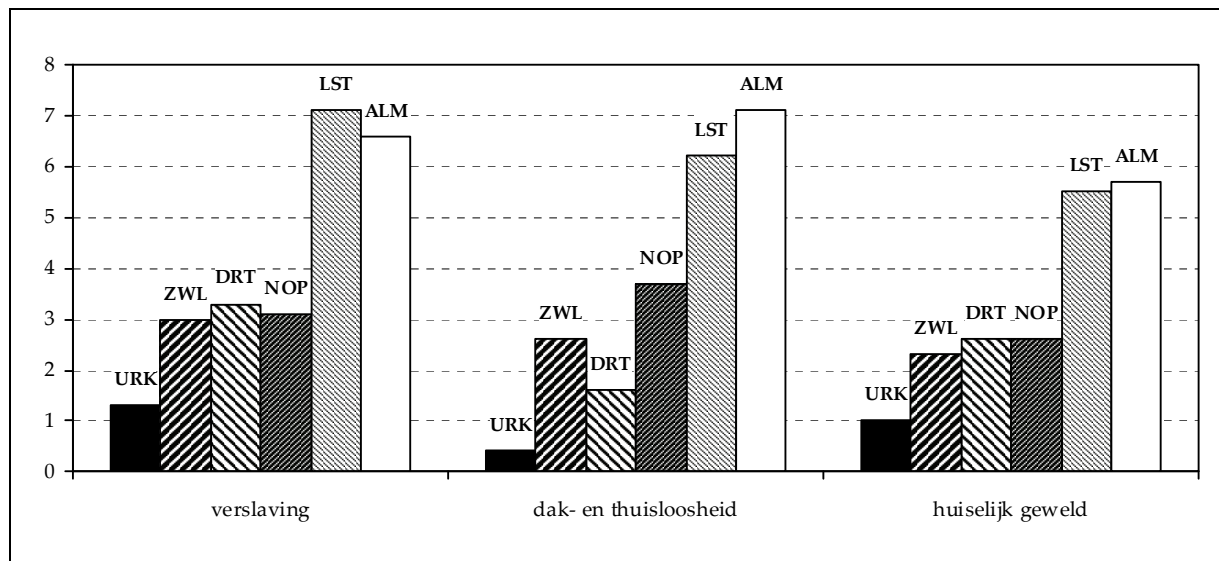

Gemeente

In absolute aantallen kent Almere verreweg de meeste geregistreerde verslaafden, dak- en thuislozen en slachtoffers van huiselijk geweld. Dit is ook de grootste stad van de provincie; bijna de helft van de Flevolandse bevolking woont hier. Afgezet tegen het aantal inwoners heeft Almere ook relatief de grootste groep dak- en thuislozen, maar het aantal verslaafden is in Lelystad relatief het grootst. Wat betreft slachtoffers van huiselijk geweld ontlopen beide steden elkaar weinig.

Algemeen gesproken neemt met een groter inwonertal ook de omvang van kwetsbare groepen absoluut en relatief ten opzichte van de bevolking toe, totdat een plafond bereikt wordt en de groei afzwakt. Zeewolde doorbreekt dit patroon omdat deze gemeente verhoudingsgewijs veel verslaafden en dak- en thuislozen herbergt.

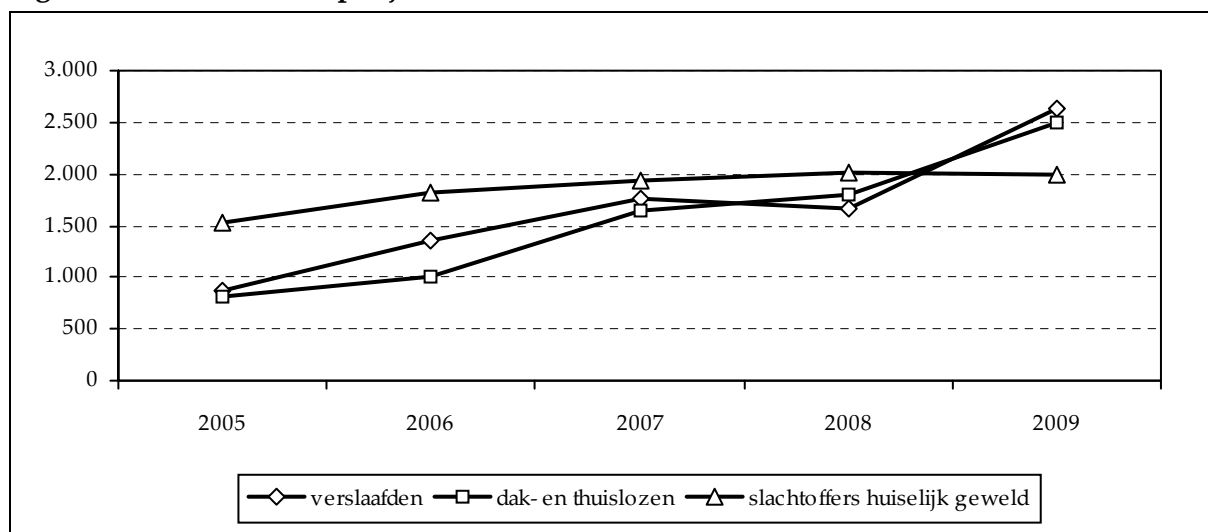
Figuur 1.4 Gemeente: aantallen per 1 000 inwoners

Trends en patronen

Sinds de Flevomonitor in 2005 van start ging is de gerapporteerde omvang van kwetsbare groepen fors toegenomen en ook in 2009 werden wederom veel grotere aantallen verslaafden en dak- en thuislozen geïdentificeerd in de registraties. Dit is mede het gevolg van een grotere selectie van registratiegegevens van Meerkanten en een uitbreiding van de opvangcapaciteit van Leger des Heils, maar deze wijzigingen kunnen de stijging in cijfers slechts ten dele verklaren. Waarschijnlijk is ook de economische crisis hier debet aan. Het aantal geregistreerde slachtoffers van huiselijk geweld is nagenoeg gelijk gebleven.

Figuur 1.5 Aantallen per jaar

De gegevens van 2005 zijn niet zomaar vergelijkbaar met die van 2009 wegens kwalitatieve en kwantitatieve ontwikkelingen in de Flevomonitor. Voor de bestudering van trends is gebruik gemaakt van de geleverde registraties over 2008 en 2009 van 14 van de 18 deelnemende instanties. Ook binnen deze vergelijkbare registraties is er sprake van een forse toename van het aantal verslaafden (+14%) en dak- en thuislozen (+30%). Daarnaast is het profiel van deze groepen veranderd. Er lijken meer cannabisverslaafden te zijn en er zijn meer mannelijke en allochtone dak- en thuislozen bijgekomen. Bovendien is (mede ook door wijzigingen rond de AWBZ-financiering) het aandeel feitelijk daklozen flink gegroeid en het aandeel residentieel daklozen kleiner geworden. De slachtoffers van huiselijk geweld van 2009 zijn gemiddeld iets ouder en vaker allochtoon dan die van 2008.

Plegers huiselijk geweld

Binnen het thema huiselijk geweld focust de Flevomonitor op de slachtoffers, maar de registraties van de deelnemende instanties bevatten tevens gegevens van in totaal 960 unieke (verdachte) plegers van huiselijk geweld. Dit zijn vooral – maar niet uitsluitend – mannen (87%) met een gemiddelde leeftijd van 35 jaar. De meerderheid (60%) is autochtoon Nederlands, maar allochtonen zijn in verhouding tot de algemene bevolking oververtegenwoordigd. Hoe groter de gemeente, hoe groter het absolute en relatieve aantal geregistreerde plegers. Dit patroon geldt voor zowel plegers als slachtoffers van huiselijk geweld, maar het aantal slachtoffers ligt een stuk hoger.

De overlap met de drie hoofdthema's van deze monitor bedraagt 25%. Bij 12% van de plegers is verslaving geregistreerd, bij 9% dak- en thuisloosheid en 8% van de plegers is tevens slachtoffer van huiselijk geweld.

Tussen 2008 en 2009 is het aantal geregistreerde plegers licht gedaald. Het profiel van deze groep is nagenoeg hetzelfde gebleven.

Opbouw van dit rapport

In hoofdstuk 2 beschrijven we het doel en de aanpak van deze monitor en definiëren we enkele begrippen. In hoofdstuk 3 presenteren we de resultaten van 2009. We geven een overzicht van het totale bestand, bespreken de drie thema's die centraal staan in de monitor, gaan in op de overlap tussen verslaving, dak- en thuisloosheid en huiselijk geweld, en schetsen de situatie per gemeente. In hoofdstuk 4 gaan we in op mogelijke trends in de omvang en samenstelling van de groepen. In hoofdstuk 5 zijn de gegevens terug te vinden van (verdachte) plegers van huiselijk geweld. Hoofdstuk 6 bevat de resultaten van een verdiepende studie rondom het thema

zwerfjongeren. Tot slot staan in hoofdstuk 7 de meer gedetailleerde gegevens per instelling.